

Základné informácie o sviatosti manželstva

Etymológia:

- I. **Matrimonium** (mater = matka; munus = úloha): podčiarkuje dôležitosť ženy v manželstve, zvlášť pri narodení a výchove detí.
- II. **Coniungum** (con = spolu; iugare = zviazať): vyjadruje zväzok medzi mužom a ženou.
- III. **Conubium** (con = spolu; nubere = zahaliť, prikryť): ide o termín pochádzajúci z rímskeho práva, kde sa žene pri uzátvaraní manželstva dávala šatka na hlavu a tým sa vyjadrovala podriadenosť ženy k svojmu mužovi.
- IV. **Numptiae** = to isté, čo conubium.
- V. **Consortium** (con = spolu; sors = osud): znamená, že dva ľudské osudy sa spájajú v jeden (spoluosud).
- VI. **Communio** (con = spolu; munire = stavať, upevňovať, zakladať): vyjadruje spoločenstvo postavené na pokrvenstve, alebo inej druhovej väzbe.
- VII. **Manželstvo** (man – munus = úloha, zmluva; ženstvo, žena = žena vzatá do zmluvy).

Manželstvo je:

- zmluva (foedus) muža a ženy, ktorí vytvárajú medzi sebou celoživotné spoločenstvo!
- Foedus – vyjadruje aj vzťah medzi Bohom a človekom a znamená dobrovoľnú aliancia(dôraz sa dáva na vedomý a dobrovoľný vstup do tejto zmluvy).
- Vzniká iba výlučne medzi mužom a ženou (nemôže byť medzi dvoma mužmi, alebo dvomi ženami).
- Vytvára celoživotný zväzok medzi nimi.
- Toto spoločenstvo je prirodzené.
- Cieľom je 1. **dobro manželov** a 2. **plodenie a výchova detí**. Tieto ciele sú rovnocenné.
- **Medzi pokrstenými je sviatosťou!**
- **Manželstvo má božský pôvod. Neustanovil ho človek, ale Boh.**

Z tohto dôvodu Cirkev normálne vyžaduje od svojich veriacich cirkevnú formu uzavretia manželstva. Viacero dôvodov prispieva na vysvetlenie tohto rozhodnutia: (KKC 1631)

- sviatostné manželstvo je liturgický úkon. Preto je vhodné, aby sa slávalo vo verejnej liturgii Cirkvi;
- manželstvo uvádza do cirkevného stavu (ordo), vytvára práva a povinnosti v Cirkvi medzi manželmi a voči deťom;
- pretože manželstvo je životným stavom v Cirkvi, je potrebné, aby bola istota o uzavretí manželstva (odtiaľ povinnosť mať svedkov);
- verejný ráz súhlasu chráni manželský súhlas, keď raz bol daný, a pomáha zostať mu verným.

Základné informácie o sviatosti manželstva

VYSLUHOVATEĽ SVIATOSTI:

Samotní manželia, kňaz je tam iba ako svedok Cirkvi. Je to z dôvodu, že podstatou sviatosti manželstva je výlučne manželská zmluva (vzájomný sľub). Jeden vysluhuje sviatosť druhému, kým druhý ju svojím súhlasom prijíma.

Manželia musia byť:

- 1) Osoby spôsobilé (k súhlasu, psychologicky a nemať manželskú prekážku)
- 2) Musia zachovať podstatné prvky súhlasu (prejaviť ho navonok aj vnútorne)
- 3) Pokrstení muž a žena, ktorí slobodne vyjadria svoj súhlas.

„Byť slobodným“ znamená:

- nepodliehať prinúteniu;
- nemať prekážky zo strany prirodzeného alebo cirkevného zákona. (KKC 1625)

PRIJÍMATEĽ:

Samotní manželia.

Obidvaja sú pokrstení (*alebo aspoň jeden*).

1. majú úmysel manželský súhlas dať aj prijať
2. nemajú rozlučujúce manželské prekážky
3. zachovanie Cirkvou predpísanej formy (*pred zástupcom Cirkvi a dvomi svedkami*)
4. že obidve stránky poznajú a nevyklúčujú ciele a podstatné vlastnosti manželstva

Účinky tejto sviatosti:

1. Medzi manželmi vzniká zväzok, ktorý je svojou prirodzenosťou **trvalý** a **výlučný; sviatostný** – teda ním sú manželia posilnení a akoby posvätení na povinnosti a dôstojnosť svojho stavu“ (KKC 1638)
2. **Manželia sa navzájom odovzdávajú a prijímajú.**
3. **Sám Boh spečatuje ich súhlas**, preto z ich zmluvy „vzniká z Božieho rozhodnutia trvalá ustanovizeň, a to aj pred spoločnosťou“. Pravá manželská láska je zapojená do Božej lásky. - **posúva manželov Bližšie k Bohu.** (KKC 1639)
4. **Platne uzavreté a manželským úkonom zavŕšené manželstvo** (matrimonium ratum et consummatum) medzi pokrstenými **nemôže byť nikdy rozviazané.** (KKC 1640)
5. **Sviatostnosť manželstva** je určená na zdokonaľovanie lásky manželov a na posilňovanie ich nerozlučiteľnej jednoty. Touto milosťou „si v manželskom živote, ako aj v prijatí a výchove detí navzájom pomáhajú k svätosti. (KKC 1641)

Základné informácie o sviatosti manželstva

6. Manželská láska samou svojou povahou **vyžaduje od manželov neporušiteľnú vernosť**. Vyplýva to z daru seba samých, ktorým sa manželia odovzdávajú jeden druhému. Láska chce byť definitívna. (KKC 1646)
7. Manželská láska má v sebe úplnosť, v ktorej majú miesto všetky zložky [ľudskej] osoby: požiadavky tela a pudu, sily zmyslov a citov, túžby ducha a vôle. Táto láska smeruje k čo najhlbšej osobnej jednote, ktorá ponad spojenie v jednom tele vedie k tomu, aby vytvorila jedno srdce a jednu dušu; vyžaduje nerozlučiteľnosť a vernosť v definitívnom vzájomnom sebadarovaní a otvára sa pre plodnosť. (KKC 1643)
8. Rozmnožuje posväcujúcu milosť a dáva pomáhajúcu na plnenie si stavovských povinností.

Vlastnosti manželstva:

- a) **JEDNOTA** – manželstvo môže vytvoriť len **jeden** muž a **jedna** žena. Hriechy proti tomu sú: polygamia (jeden muž má viac žien), polyandria (jedna žena má viac mužov)
- b) **NEROZLUČITEĽNOSŤ** – manželstvo je trvalé až do smrti jedného z partnerov. Hriechy proti tomu sú: rozvod, cudzoložstvo.
- c) **SVIATOSTNOSŤ** – je to jedna zo siedmich sviatostí – ustanovených Bohom, čiže pokrstení, sobášení v kostole. Hriechy proti tomu: ak pokrstení neuzátvarajú manželstvo pred tvárou Cirkvi (také manželstvo je neplatné).

MATÉRIA: Vyslovený manželský súhlas.

Cirkev považuje výmenu súhlasu medzi manželmi za nevyhnutný prvok, ktorý „dáva vznik manželstvu“. Ak súhlas chýba, manželstvo nejestvuje. (KKC 1626)

Súhlas spočíva v „ľudskom úkone, ktorým sa manželia navzájom odovzdávajú a prijímajú“: „Beriem si teba... za manželku.“ – „Beriem si teba... za manžela.“ Tento súhlas, ktorý manželov vzájomne viaže, nachádza svoje završenie v tom, že sa dvaja stávajú „jedným telom“ (KKC 1627)

Základné informácie o sviatosti manželstva

Súhlas má byť úkonom vôle každej zo zmluvných strán, bez nátlaku alebo

veľkého strachu vyvolaného zvonku. (KKC 1628)

Z tohto dôvodu (alebo z iných dôvodov, ktoré robia manželstvo neplatným a neuskutočneným od začiatku) Cirkev môže po preskúmaní prípadu kompetentným cirkevným súdom vyhlásiť „nulitu manželstva“ (nullitas matrimonii), to značí vyhlásiť, že manželstvo nikdy nejestvovalo. V tomto prípade sa zmluvné strany môžu zosobášiť, ale sú povinné plniť prirodzené záväzky vyplývajúce z predchádzajúceho spojenia. (KKC 1629) **Ale nie je to rozvod – v tomto prípade manželstvo nikdy neexistovalo!**

FORMA: Vzájomné akceptovanie (prijatie) manželského súhlasu pred zástupcom Cirkvi a dvoma svedkami.

Kňaz (alebo diakon), ktorý asistuje pri slávení manželstva, prijíma v mene Cirkvi súhlas manželov a udeľuje im požehnanie Cirkvi.

Prítomnosť služobníka Cirkvi (ako aj svedkov) vyjadruje viditeľným spôsobom, že manželstvo je ekleziálnou skutočnosťou. (KKC 1630)

Vady manželského súhlasu:

- **Nedostatok užívania rozumu (vek, zdravý rozum).**
- **Vážny nedostatok rozlišovacieho úsudku (nechápe dôsledky svojho konania).**
- **Neschopnosť vziať na seba podstatné záväzky manželstva z dôvodov psychickej povahy (zodpovednosť).**
- **Nevedomosť (nevie, do čoho ide).**
- **Omyl (nepravdivý úsudok o skutočnosti: napr. Pomýlil si osobu, s ktorou uzatvára manželstvo).**
- **Podvod (jeden z partnerov oklame druhého vo vážnej veci, aby dosiahol manželstvo).**
- **Simulácia (predstiera, že uzatvára manželstvo)**
- **Podmienka (jedná stránka dá podmienku druhej - a ak ju splní, tak sa uskutoční sobáš: napr. Ak mi tvoj otec prepíše dom, tak ťa chcem! - toto zneplatňuje manželstvo)**
- **Strach (pod nátlakom).**

Základné informácie o sviatosti manželstva

Manželské prekážky:

1. **Vek (muž – 16 rokov, žena – 14 rokov; podľa civilného práva obaja: 18 rokov).**
2. **Impotencia**
3. **Platný manželský zväzok (kto už je ženatý/vydatá – nemôže ísť na sobáš s iným/inou).**
4. **Disparitas cultus (katolík a nepokrstený)**
5. **Votum (sľub – napr. rehoľný)**
6. **Ordo (keď je muž kňaz).**
7. **Únos (jedna stránka unesie druhú, aby vynútila sobáš).**
8. **Zločin (jedna stránka je v manželskom stave a zavraždí partnera, aby mohla sobáš uzavrieť s iným).**
9. **Pokrvstvo (príbuzní sa nemôžu brať).**
10. **Švagrovstvo (v priamej línii sa nemôže).**
11. **Prekážka verejnej mravopočestnosti: (pri konkubináte, alebo neplatnom manželstve si jedna stránka nemôže vziať príbuzného druhej).**
12. **Adopcia (adoptovaný sa berie ako člen rodiny, preto si ho nemôže vziať niekto z "príbuzných").**

Miešané manželstvá:

Rozdielnosť vierovyznania medzi manželmi nie je pre manželstvo neprekonateľnou prekážkou, ak sa im podarí dať dovedna to, čo každý z nich dostal vo svojom spoločenstve, a naučiť sa jeden od druhého spôsob, ako každý z nich žije svoju vernosť Kristovi. Neslobodno však podceňovať ani ťažkosti miešaných manželstiev. Vyplývajú z toho, že odlúčenie kresťanov ešte nie je prekonané. Manželia sa vystavujú nebezpečenstvu, že budú pociťovať drámu rozdelenia kresťanov v samom lone svojej rodiny. Rozdielnosť kultu môže tieto ťažkosti ešte zväčšiť. Rozdielnosti týkajúce sa viery, samo chápanie manželstva, ale aj odlišné náboženské mentality môžu byť v manželstve zdrojom napätí najmä pri výchove detí. Vtedy sa môže vynoriť pokušenie náboženskej ľahostajnosti. (KKC 1634)

Podľa práva platného v Latinskej cirkvi miešané manželstvo, aby bolo dovolené, potrebuje výslovné **povolenie cirkevnej vrchnosti**.

V prípade rozdielnosti kultu sa pre platnosť manželstva vyžaduje **výslovný dišpenz od prekážky**. Toto povolenie alebo tento dišpenz predpokladá, že:

1. obidve stránky poznajú a nevylučujú ciele a podstatné vlastnosti manželstva,
2. že katolícka stránka potvrdí záväzky – s ktorými treba oboznámiť aj nekatolícku stránku – zachovať svoju vieru a zabezpečiť krst a výchovu detí v Katolíckej cirkvi. (KKC 1635)

Základné informácie o sviatosti manželstva

Ako sa slávi:

- V latinskom obrade sa sviatosť manželstva medzi dvoma veriacimi katolíkmi normálne slávi počas svätej omše vzhľadom na to, že všetky sviatosti sú späté s Kristovým veľkonočným tajomstvom. Je vhodné, aby manželia spečatili svoj súhlas dať sa jeden druhému obetou svojich životov tým, že ju spoja s obetou Krista za svoju Cirkev, sprítomnenou v eucharistickej obete, a prijmú Eucharistiú, aby účasťou na tom istom Kristovom tele a na tej istej Kristovej krvi boli „jedno telo“ v Kristovi. (KKC 1621)
- Ako sviatostný úkon posvätenia, slávenie manželstva má byť samo osebe platné, dôstojné a plodné.“ Je teda potrebné, aby sa budúci manželia pripravili na slávenie svojho manželstva prijatím sviatosti pokánia (KKC 1622)
- Podľa latinskej tradície **si manželia ako vysluhovatelia** Kristovej milosti **navzájom udeľujú sviatosť manželstva tým, že pred Cirkvou vyjadria svoj súhlas**. V tradíciách Východných cirkví sú svedkami prejavenia vzájomného súhlasu manželov biskupi alebo kňazi, ale pre platnosť manželstva je potrebné aj ich požehnanie. (KKC 1623)
- Rôzne liturgie sú bohaté na modlitby požehnania a epiklézy (vzývania), v ktorých sa od Boha vyprosuje jeho milosť a požehnanie pre novomanželov, najmä pre nevestu. V epikléze tejto sviatosti manželia dostávajú Ducha Svätého ako spoločenstvo lásky Krista a Cirkvi. Duch Svätý je pečaťou ich zmluvy, stále prístupným prameňom ich lásky a silou, ktorou sa bude obnovovať ich vernosť.(KKC 1624)

Čo je potrebné pre sobáš:

- Snúbenci vopred nahlásia úmysel vziať sa. Spíše sa s nimi zápisnica, kde uvedú údaje o sebe a o svedkoch. Podobnú zápisnicu spíšu i na matrike.
- Pokiaľ nie sú pokrtení v tejto farnosti, je potrebné získať krstné listy, kde je záznam o sviatostiach, ktoré prijali. Pokiaľ by mali nejakú dišpenzovateľnú prekážku, žiada sa dišpenz alebo licencia od biskupa.
- Absolvujú štyri náuky, plus jednu s doktorkou v Poprade.
- Tri nedele pred sobášom sa čítajú v kostole ohlášky.

Zdroj: KKC a CIC a <http://www.trnavka.sk/index.php/priprava-na-sviatosti.html>

Viac tu: <http://farnosť-svit.webnode.sk/products/manzelstvo/>